

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Justitiedepartementet

Yttrande över betänkandet En ändamålsenlig vapenlagstiftning (SOU 2024:31)

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Regelrådet konstaterar att utredningens förslag i stort innebär förtydliganden och förenklingar som kan leda till positiva effekter för berörda företag, men att vissa av förslagen väntas leda till ökade kostnader för bland annat vapenhandlare och vapenreparatörer. Förslagets bakgrund och syfte är tydligt beskrivna i remissen. Regelrådet konstaterar dock att konsekvensutredningen saknar beskrivningar av flera delasppekter, av vilka alternativa lösningar och särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning är av särskild vikt för Regelrådets bedömning i detta fall.

Utredaren redogör översiktligt och på ett kvalitativt sätt för förslagets påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet. Utredaren gör dock ingen ansats till att kvantifiera effekterna av förslagen. Regelrådet finner att sådana kvantifieringar är av särskild vikt för de förslag som väntas innebära ökade kostnader för företag. Utredaren anger att förslaget om förbud mot vissa halvautomatiska vapen väntas få kännbara effekter för vapenhandlare, samt att förslaget om reparatörstillstånd väntas innebära ökade administrativa kostnader för vapenreparatörer. Regelrådet konstaterar därför att beskrivningarna i dessa delar hade behövt utvecklas, särskilt med tanke på att dessa förslag framför allt väntas påverka små företag.

Innehållet i förslaget

Utredaren har haft i uppdrag att göra en generell översyn av vapenlagstiftningen. Utredaren anger att de förslag utredningen lägger fram innebär att merparten av de nuvarande bestämmelserna i vapenlagen och vapenförordningen (1996:70) flyttas över till en ny vapenlag och vapenförordning. Vidare anger utredaren att man föreslår ett flertal nya bestämmelser, bland annat gällande innehav av skjutvapen, tillståndsplikt för luftvapen och andra effektbegränsade vapen av Brocock-typ samt en övergång till digitala vapentillstånd.

Bedömning av delaspekter

Bakgrund och syfte med förslaget

Regeringen beslutade den 12 maj 2022 att uppdra åt en särskild utredare att lämna förslag till författningsändringar i svensk rätt för att genomföra 2017 års ändringsdirektiv till EU:s vapendirektiv på miniminivå. I uppdraget ingick även att se över vapenlagstiftningen och ta ställning till vilka ändringar som bör göras i regelverket utifrån de tillkännagivanden från riksdagen som finns på vapenområdet. Utredaren anger att uppdraget som avser genomförande av 2017 års ändringsdirektiv till vapendirektivet redovisades i delbetänkandet *EU:s vapendirektiv – genomförande av 2017 års ändringsdirektiv på miniminivå* (SOU 2022:62). Utredaren anger att övriga delar skulle redovisas genom ett slutbetänkande senast den 10 november 2023 samt att utredningens uppdrag i utvidgades i vissa delar genom ett tilläggsdirektiv och att utredningstiden då förlängdes till den 10 maj 2024.

Utredaren anger att det huvudsakliga syftet med översynen är att skapa ett regelverk som inte i onödan försvårar för legala vapeninnehavare som jägare och sportskyttar samt att göra regelverket mer överskådligt och lättillgängligt. Utredaren anger vidare att det i kommittédirektiven framhålls att vapenlagstiftningen måste vara utformad så att den i möjligaste mån motverkar förekomsten av illegala vapen i landet och förhindrar att vapen kommer till brottslig användning, men att den samtidigt inte får vara onödigt betungande för legala vapeninnehavare.

Regelrådets bedömning. Beskrivningen av förslagets bakgrund och syfte är tydlig. Regelrådet finner därmed att denna delaspekt är godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Utredaren anger att alternativa lösningar framgår av respektive övervägandekapitel och att det som har sagts i de angivna kapitlen inte upprepas i konsekvensutredningen. Konsekvensutredningen saknar en beskrivning av effekter av om ingen reglering kommer till stånd.

Regelrådets bedömning. Regelrådet konstaterar att konsekvensutredningen saknar en beskrivning av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd. Enligt kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning ska en konsekvensutredning innehålla en redogörelse av dessa aspekter och Regelrådet finner det inte godtagbart att i detta fall hänvisa till tidigare kapitel i remissen där förslagsställaren redogör för överväganden. Regelrådet konstaterar ytterligare att överväganden inte alltid är detsamma som alternativa lösningar.

Regelrådet finner därför beskrivningen av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd bristfällig.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

Utredaren anger att förslagets förhållningssätt till vapendirektivet framgår av respektive kapitel i utredningen varför utredaren inte beskriver förslagets överensstämmelse med EU-rätten i konsekvensutredningen.

Regelrådets bedömning. Regelrådet konstaterar att konsekvensutredningen saknar en beskrivning av förslagets överensstämmelse med EU-rätten. Enligt kraven i 6 och 7 §§

förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning ska en konsekvensutredning innehålla en sådan redogörelse. Förvisso redogör utredaren för vissa av de enskilda förslagets överensstämmelse med vapendirektivet, dock saknas en helhetsbedömning av förslagets överensstämmelse med EU-rätten.

Regelrådet finner således beskrivningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten bristfällig.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Konsekvensutredningen saknar en beskrivning av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser. Utredaren redogör dock för datum för ikraftträdande i kapitel 28 i utredningen. Utredaren föreslår att författningsändringarna träder i kraft den 1 januari 2026, men anger att bestämmelserna om elektroniska tillståndsbevis bör träda i kraft den dag regeringen bestämmer. Vad gäller förbudet mot innehav av vissa halvautomatiska gevär för jakt bör detta enligt utredaren träda i kraft så snart som möjligt. Utredaren föreslår att tidigare meddelade tillstånd, auktorisationer och godkännanden fortsätta ska gälla och anses som meddelade enligt den nya lagen, men att detta inte gäller sådana halvautomatiska gevär med löstagbara militära magasin som utredaren föreslår att man inte ska få inneha för jakt. Utredaren föreslår att sådana tillstånd upphör automatiskt den 1 januari 2027.

Regelrådets bedömning. Konsekvensutredningen saknar en beskrivning av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande. I detta fall finner dock Regelrådet att det inte är någon avgörande brist, eftersom denna information framgår i kapitel 28 och där är tydligt beskriven.

Vad gäller behov av speciella informationsinsatser så saknas en sådan beskrivning i konsekvensutredningen, vilket är en brist.

Regelrådet finner beskrivningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande godtagbar trots önskvärda förtydliganden. Regelrådet finner att avsaknaden av en beskrivning av behovet av speciella informationsinsatser är bristfällig.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

Konsekvensutredningen saknar en beskrivning av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch. I övriga delar av remissen framgår dock viss information om berörda företag. Bland annat framgår det att bland annat vapenhandlare och reparatörer väntas påverkas av förslagen, såväl som väktarföretag. Vad gäller antalet företag så anger utredaren att Polismyndigheten uppskattar antalet företag som reparerar vapen till ungefär 15 och antalet bevakningsföretag som har tillstånd att inneha skjutvapen anges vara 25. Gällande storleken på berörda företag framgår att ungefär 90 procent av alla vapenhandlare är mindre företag, med låg omsättning och/eller få anställda.

Regelrådets bedömning. Konsekvensutredningen saknar en beskrivning av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch, vilket är en brist. Regelrådet konstaterar dock att berörd bransch framgår tydligt i övriga delar i remissen. Det finns viss information om antalet företag och storleken på dessa i övriga delar av remissen, samtidigt som det saknas en fullständig överblick över antalet företag utifrån antal och storlek för de olika typer av företag som påverkas av förslagen.

Regelrådet finner därför att beskrivningen av berörda företag utifrån bransch är godtagbar. Regelrådet finner att beskrivningen av berörda företag utifrån antal och storlek är bristfällig.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Utredaren anger att förslagen medför att det blir lättare för vapenhandlare att bedöma vilka skjutvapen som kan förväntas bli föremål för innehavstillstånd, vilket bidrar till att vapenhandlarna kan begränsa sitt ekonomiska risktagande. Utredaren anger att det är en stor fördel om det ekonomiska risktagandet kan begränsas, eftersom merparten av företagen är små, samt att bättre tillståndsförutsättningar kan underlätta för småföretagare och kan göra att det blir lättare att driva vapenhandel i glesbygd.

Utredaren anger vidare att det tydligare vad som gäller för att någon ska ges reparatörstillstånd. Utredaren anger att detta eventuellt kan minska tröskeln för den som vill ta sig in på marknaden och förbättra förutsättningarna för att bedriva reparatörsverksamhet på ett ändamålsenligt sätt. Samtidigt anger utredaren att vapenreparatörer får vissa nya administrativa krav på sig. Utredaren anger att dessa krav inte är särskilt betungande och förväntas vara begränsat kostnadsdrivande.

Vad gäller förslaget om förbud mot innehav av vissa halvautomatiska gevär med löstagbara magasin för jakt så bedömer utredaren att det kan få kännbara konsekvenser särskilt för mindre vapenhandlare, men att dessa konsekvenser bör kunna minskas genom försäljning till kunder i utlandet. Utredaren anger dock att exporttillstånd krävs vid sådan försäljning. Detta beskrivs ytterligare på s. 1075–1077 i remissen. Bland annat anger utredaren att förslaget kan få kännbara konsekvenser för de handlare som tagit hem många vapen av det aktuella slaget.

Regelrådets bedömning. Utredaren ger en översiktlig bild av förslagets påverkan på företagets kostnader i konsekvensutredningen. Ytterligare beskrivningar av förslagets påverkan på företagets kostnader, tidsåtgång och verksamhet återfinns i övriga delar av remissen och Regelrådet konstaterar att dessa kvalitativa beskrivningar är tydliga. Regelrådet konstaterar samtidigt att förslagsställaren inte gör någon ansats till att kvantifiera de kostnader eller kostnadsminskningar som förslagen väntas innebära. Sådana kvantifieringar är särskilt angelägna vad gäller de kostnader som väntas tillkomma, till exempel vad gäller förslaget om förbud mot innehav av vissa halvautomatiska gevär, vilket enligt utredaren själv kan få kännbara konsekvenser för företag.

Vad gäller förslaget om reparatörstillstånd så anger utredaren att det kan leda till ökade administrativa kostnader för vapenreparatörer. Beskrivningen av dessa kostnader hade behövt utvecklas, förslagsvis i form av ett exempel på vilka administrativa kostnader som bedöms uppstå för ett mindre företag.

Regelrådet finner därför att beskrivningen av påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet är bristfällig.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Konsekvensutredningen saknar en beskrivning av påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag.

Regelrådets bedömning. Konsekvensutredningen saknar en beskrivning av påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag, vilket är en brist. Regelrådet kan, utifrån den

information som framgår i konsekvensutredningen, inte utesluta att vissa av förslagen kan leda till påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag. Ett sådant exempel är förslaget om förbud mot innehav av vissa halvautomatiska gevär, vilket sannolikt kan leda till en särskilt stor påverkan på de företag som har valt att investera i just sådana gevär. Huruvida detta kan riskera påverka konkurrensförhållandena för berörda företag hade behövt utvecklas i konsekvensutredningen.

Regelrådet finner därför att avsaknaden av en beskrivning av påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag är bristfällig.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Konsekvensutredningen saknar en beskrivning av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden.

Regelrådets bedömning. Konsekvensutredningen saknar en beskrivning av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden. I detta fall ser inte Regelrådet något som tyder på att det finns någon sådan påverkan, varför det inte är någon avgörande brist att en beskrivning saknas.

Regelrådet finner avsaknaden av en beskrivning av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Konsekvensutredningen saknar en beskrivning av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning.

Regelrådets bedömning. Konsekvensutredningen saknar en beskrivning av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning, vilket är en brist. Utredaren beskriver att ungefär 90 procent av alla vapenhandlare är mindre företag, med låg omsättning och/eller få anställda. Mot bakgrund av detta finner Regelrådet att det är särskilt angeläget med en beskrivning av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning.

Regelrådet finner att beskrivningen av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning är bristfällig.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 3 oktober 2024.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Roland Sigbladh, Hans Peter Larsson, Lennart Renbjör och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Erik Palm.

Anna Lena-Bohm
Ordförande

Erik Palm
Föredragande